

(i) Printed Pages : 8]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

2	6	5	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	0	7
---	---	---	---

Master of Arts 1st Semester Examination

1127

ECONOMICS

(Economics of Public Finance)

Paper : MAECO-104

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Note :- Attempt *five* questions in all, including question No. 1 which is compulsory and selecting *one* from each Unit (*i.e.*, Unit-I, II, III and IV).

1. Attempt any *ten* questions (Word limit **25-30** each) :

- (i) What are private goods ?
- (ii) Explain briefly mixed goods.
- (iii) What is allocation of resources ?
- (iv) What are externalities ?
- (v) Write short note on benefit principle of taxation.

NA-207

(1)

Turn Over

- (vi) What do you mean by regressive taxation ?
- (vii) Explain the concept of incidence of taxation.
- (viii) What is excess burden of taxation ?
- (ix) Briefly explain the concept of public expenditure.
- (x) What are the main principles of public expenditure ?
- (xi) Write short note on public expenditure and economic growth.
- (xii) What are the main objectives of public debt ?
- (xiii) What do you mean by deficit finance ?
- (xiv) Write short note on redemption of external debt.
- (xv) Describe the concept of public debt management.

10×2=20

Unit-I

- 2. Define the scope of Public Finance. Point out its role in developing countries.
- 3. What are public goods ? Critically evaluate the main theories of public goods.

15,15

Unit-II

4. What is Lindahl's solution of Ability to Pay and Benefit ? Discuss briefly subjective and objective approaches to measure the ability to pay.
5. Elucidate the effects of taxation on production, distribution and economic growth. 15,15

Unit-III

6. Give the meaning and scope of public expenditure. Briefly explain the pure theories of public expenditure.
7. Briefly explain Wagner's hypothesis and Peacock-Wiseman hypothesis of public expenditure. 15,15

Unit-IV

8. Briefly explain the sources of public debt. Discuss the economic implications of a growing public debt for countries like India.
9. Critically examine the Central-State financial relations in India. 15,15

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का उत्तर दीजिए।

1. किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर दीजिए (शब्द-सीमा 25-30 शब्द) :

- (i) प्राइवेट वस्तुएँ क्या हैं ?
- (ii) मिश्रित वस्तुओं की संक्षेप में व्याख्या कीजिए।
- (iii) संसाधनों का आबंटन क्या है ?
- (iv) बाहरी कारक क्या हैं ?
- (v) कराधान के लाभ सिद्धान्त पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
- (vi) प्रतिगामी कराधान से आप क्या समझते हैं ?
- (vii) कराधान की घटना की अवधारणा का वर्णन कीजिए।
- (viii) कराधान का अतिभार क्या है ?
- (ix) सार्वजनिक व्यय की अवधारणा की व्याख्या संक्षेप में कीजिए।
- (x) सार्वजनिक व्यय के प्रमुख सिद्धान्त क्या हैं ?
- (xi) सार्वजनिक व्यय तथा आर्थिक वृद्धि पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
- (xii) सार्वजनिक ऋण के मुख्य उद्देश्य क्या हैं ?
- (xiii) वित्तीय घाटे से आप क्या समझते हैं ?

(xiv) बाह्य ऋण के संशोधन पर एक निबन्ध लिखिए।

(xv) सार्वजनिक ऋण प्रबन्धन की अवधारणा का वर्णन कीजिए।

10×2=20

इकाई-I

2. सार्वजनिक वित्त के क्षेत्र को परिभाषित कीजिए। विकासशील देशों में इसकी भूमिका बताइए।
3. सार्वजनिक माल क्या है ? सार्वजनिक माल के प्रमुख सिद्धान्तों का आलोचनात्मक मूल्यांकन कीजिए।

15,15

इकाई-II

4. लिण्डाल की भुगतान और लाभ की योग्यता का समाधान क्या है ? भुगतान के लिए योग्यता की माप के व्यक्तिपरक तथा उद्देश्यपरक उपागमों का संक्षेप में वर्णन कीजिए।
5. उत्पादन, वितरण तथा आर्थिक वृद्धि पर कराधान के प्रभावों का विस्तार से वर्णन कीजिए।

15,15

इकाई-III

6. सार्वजनिक व्यय का अर्थ तथा क्षेत्र समझाइए। सार्वजनिक व्यय के शुद्ध सिद्धान्त का संक्षेप में वर्णन कीजिए।
7. सार्वजनिक व्यय की वेगनर तथा पीकॉक-वाइजमैन की उपकल्पना का संक्षेप में वर्णन कीजिए।

15,15

NA-207

(5)

Turn Over

इकाई-IV

8. सार्वजनिक ऋण के स्रोतों का संक्षेप में वर्णन कीजिए। भारत जैसे देश के लिए बढ़ते हुए सार्वजनिक के आर्थिक निहितार्थों का वर्णन कीजिए।
9. भारत में केन्द्र-राज्यों के वित्तीय सम्बन्धों का आलोचनात्मक परीक्षण कीजिए। 15,15

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

1. ਕਿਸੇ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

- (i) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹਨ ?
- (ii) ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
- (iii) ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀ ਹੈ ?
- (iv) ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
- (v) ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਲਾਭ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ ।
- (vi) ਪ੍ਰਤਿਗਾਮੀ ਕਰਾਧਾਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (vii) ਕਰਾਧਾਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
- (viii) ਕਰਾਧਾਨ ਦਾ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਕੀ ਹੈ ?
- (ix) ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਰੋ ।
- (x) ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹਨ ?
- (xi) ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ ।
- (xii) ਸਰਵਜਨਿਕ ਰਿਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?
- (xiii) ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (xiv) ਬਾਹਰਲਾ ਰਿਣ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਣ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ ।
- (xv) ਸਰਵਜਨਿਕ ਰਿਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । $10 \times 2 = 20$

ਇਕਾਈ-I

2. ਸਰਵਜਨਿਕ ਵਿੱਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ । ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੋ ।
3. ਸਰਵਜਨਿਕ ਮਾਲ ਕੀ ਹੈ ? ਸਰਵਜਨਿਕ ਮਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰੋ । 15,15

ਇਕਾਈ-II

4. ਲਿੰਡਾਲ ਦੀ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕੀ ਹੈ? ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਾਪ ਲਈ ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
5. ਉਤਪਾਦਨ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਧੀ ਉੱਤੇ ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 15,15

ਇਕਾਈ-III

6. ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਸਮਝਾਓ । ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
7. ਸਰਵਜਨਿਕ ਖਰਚ ਦੀ ਵੇਗਨਰ ਅਤੇ ਪੀਕਾਕ-ਵਾਇਜਮੈਨ ਦੀ ਉਪਕਲਪਨਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 15,15

ਇਕਾਈ-IV

8. ਸਰਵਜਨਿਕ ਰਿਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਸਰਵਜਨਿਕ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ-ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ । 15,15